

Силабус курсу «Екологічний менеджмент»

Ступінь вищої освіти – магістр
Освітня програма «Екологія та біоекономіка»

Дні занять: _____, ауд. ____
Консультації: _____, ауд. ____

Рік навчання: I, Семестр: 2

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП д-р. екон. наук, проф. **Шушпанов Дмитро Георгійович**

Контактна інформація d.shushpanov@wunu.edu.ua

Опис дисципліни

Метою вивчення предмету "Екологічний менеджмент" є надання студентам основних знань і навичок у галузі планування та впровадження стратегій, спрямованих на оптимізацію використання ресурсів, зменшення впливу на навколишнє середовище, та розвиток сталого екологічно орієнтованого менеджменту на підприємстві (організації).

Основні завдання вивчення дисципліни "Екологічна культура та етика" включають:

- набуття теоретичних знань: засвоєння студентами основних концепцій та принципів екологічного менеджменту, розуміти взаємозв'язок між підприємництвом та екологічною стійкістю;
- оволодіння практичними навичками: розвиток навичок визначення, аналізу та вирішення екологічних проблем, а також впровадження практичних інструментів для ефективного управління екологічними аспектами у підприємствах;
- вивчення екологічних стандартів та законодавства: знання і розуміння сучасних екологічних стандартів, законодавства та регулювань, які стосуються підприємництва та екологічного менеджменту;
- розширення знань про біоекономіку: можливість досліджувати взаємодію між екологічним менеджментом і біоекономікою, що охоплює використання відновлюваних ресурсів, зелені технології та розвиток екологічно орієнтованих бізнес-моделей;
- управління взаємодією зі стейкхолдерами: вивчення методів взаємодії зі стейкхолдерами, включаючи співпрацю з громадськістю, правоохоронними органами та іншими зацікавленими групами;
- аналіз впливу діяльності на навколишнє середовище: здійснення оцінки екологічного впливу та розробка заходів для зменшення негативного впливу підприємства на природне середовище.
- підготовка до професійної діяльності: формування навичок, необхідних для успішної роботи у сфері екологічного менеджменту, зокрема, здатність приймати обґрунтовані екологічні рішення та впроваджувати їх на практиці.

Структура курсу

Години (лек. / практ.)	Тема	Результати навчання
2 / 2	Тема 1. Предмет екологічного менеджменту, його сутність, роль та завдання	Знати визначення екологічного менеджменту, його сутність, роль та завдання. Розуміти основні принципи екологічного менеджменту. Вміє пояснити значення екологічного менеджменту для суспільства та економіки.
2 / –	Тема 2. Основні принципи, різноманітні форми та методи здійснення екологічного менеджменту.	Знати основні принципи екологічного менеджменту. Розуміти різноманітні форми та методи здійснення екологічного менеджменту. Вміє проаналізувати ефективність різних форм та методів екологічного менеджменту.
4 / 2	Тема 3. Система організації екологічного менеджменту підприємства /організації/	Знати структуру системи екологічного менеджменту підприємства /організації/. Розуміти взаємозв'язки між елементами системи екологічного менеджменту. Вміє розробити систему екологічного менеджменту для підприємства /організації/.
2 / 2	Тема 4. Екологічний менеджмент в корпоративному бізнесі	Знати особливості екологічного менеджменту в корпоративному бізнесі. Розуміти роль екологічного менеджменту у корпоративній стратегії. Вміє розробити систему екологічного менеджменту для корпоративного бізнесу.
2 / 2	Тема 5. Практичні аспекти управління проектами з екологічного менеджменту	Знати основні етапи управління проектами екологічного менеджменту. Розуміти роль екологічного менеджменту у проектному управлінні. Вміє складати проекти екологічного менеджменту.
4 / –	Тема 6. Системи екологічного менеджменту та стандарти	Знати основні системи екологічного менеджменту та стандарти. Розуміти вимоги основних систем екологічного менеджменту та стандартів. Вміє застосовувати основні системи екологічного менеджменту та стандарти на практиці.
4 / 2	Тема 7. Юридичні та нормативні засади екологічного менеджменту.	Знати основні законодавчі та нормативні акти, що регулюють екологічне менеджмент. Розуміти роль екологічного менеджменту у правовому регулюванні. Вміє застосовувати законодавчі та нормативні акти, що регулюють екологічне
4 / 2	Тема 8. Екологічне ліцензування, сертифікація та екологічне страхування	Знати основні вимоги до екологічного ліцензування, сертифікації та екологічного страхування. Розуміти роль екологічного ліцензування, сертифікації та екологічного страхування у забезпеченні екологічної безпеки. Вміє застосовувати вимоги до екологічного ліцензування, сертифікації та екологічного страхування на практиці.

2 / 2	Тема 9. Сутність, методи та технології екологічного аудиту	Знати сутність, методи та технології екологічного аудиту. Розуміти роль екологічного аудиту у забезпеченні екологічної безпеки. Вміє проводити екологічний аудит.
4 / 1	Тема 10. Технічні, технологічні і проектні рішення як фактор підвищення екологічної безпеки.	Знати основні технічні, технологічні та проектні рішення, що сприяють підвищенню екологічної безпеки. Розуміти роль технічного, технологічного та проектного забезпечення у забезпеченні екологічної безпеки. Вміє розробляти технічні, технологічні та проектні рішення, що сприяють підвищенню екологічної безпеки.

Літературні джерела

1. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2019. № 16, ст. 70.
2. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16.10.1992 р. № 2707-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1992. № 50, ст. 678.
3. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1991. № 41, ст. 546.
4. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 29, ст. 315.
5. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20.03.2018 р. № 2354-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2018. № 16, ст. 138.
6. Горун М. В. Пиріг Г. І., Файфура В. В., Федірко М. М. Екологія: навчальний посібник. Тернопіль, 2019. 156 с.
7. Деркач В. М. Екологічний менеджмент: сучасні тенденції та особливості впровадження / В. М. Деркач, В. В. Лісненко, В. М. Харчишин // Молодь – аграрній науці і виробництву. Екологізація виробництва як основа збалансованого розвитку. Інновації у рибогосподарській галузі: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти (Білоцерківський НАУ, 19 травня 2022 р.) .- Біла Церква: БНАУ, 2022 .- С. 60-82.
8. Екологічний менеджмент: метод. вказівки для виконання практичних робіт здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 101 «Екологія» / Укл.: В. М. Харчишин, В. С. Бітюцький, О. М. Мельниченко, П. І. Веред .- Біла Церква: БНАУ, 2022 .- 27 с.
9. Екологічний менеджмент і аудит: навч.-метод. комплекс з навч. дисципліни для студентів 1-го курсу ОС «Магістр», спеціальності «101 Екологія», освітня програма «Екологія та охорона навколишнього середовища» / уклад.: М. В. Газуда. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2018. 40 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/20692>.
10. Екологічний менеджмент: методичні вказівки до виконання самостійних робіт здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 101 «Екологія» / Укл.: В.М. Харчишин, В.С. Бітюцький, О.М. Мельниченко .- Біла Церква: БНАУ, 2021. 14 с.
11. Навчально-методичні рекомендації для самостійного вивчення курсу «Екологічний менеджмент для студентів очної та заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня Магістр галузь знань, Специфічні категорії спеціальності), Управління інноваційною діяльністю. Навчально-науковий інститут післядипломної освіти НУБіП України). ННІ ПО НУБіП України), 14 с.
12. Платформа рішень для менеджерів природоохоронної діяльності. URL: <http://ecolog-ua.com>.
13. Саєнко Т. В. Екологічний аудит та екологічний контроль: курс лекцій. - К.: НАУ, 2023. - 78 с.
14. Ansari N. Y., Muhammad F. A. Raza. Green human resource management and employees pro-environmental behaviours: Examining the underlying mechanism. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management* 28.1 (2021): 229-238.
15. Bennett, Nathan J., et al. Environmental stewardship: a conceptual review and analytical framework. *Environmental management*. 61. 2018. P. 597-614.

16. Ma Y., Qiang Z., Hua Y. Environmental management and labor productivity: The moderating role of quality management. *Journal of environmental management* 255 (2020): 109795.
17. Salim H. K., et al. Global trends in environmental management system and ISO14001 research. *Journal of cleaner production*. 170. 2018. P. 645-653.
18. Schaltegger S., Roger B., H. Petersen. An introduction to corporate environmental management: Striving for sustainability. Routledge, 2017.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання Вміє відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Екологічна культура та етика» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПІЗ, тренінг)
30%	40%	30%
1. Опитування (тестування) на заняттях: 5 тем по 4 бал – мах 20 балів. 2. Письмова робота – мах 80 балів.	1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 6 теми по 5 балів – мах 30 балів. 2. Письмова робота – мах 70 балів.	1. Підготовка КПІЗ – мах 40 балів. 2. Захист КПІЗ – мах 40 балів. 3. Участь у тренінгах – мах 20 балів.

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

